

Financieel kader: Plan 2020

Wat wil D66?

D66 wil Nederland hervormen, met 5 concrete speerpunten: werken, onderwijs, wonen, duurzaamheid en kwaliteit van de overheid. Tegelijkertijd willen wij de overheidsfinanciën in twee kabinetperiodes weer op orde brengen. Wij kunnen komende generaties niet opzadelen met onze financiële problemen. Daartoe heeft D66 'Plan 2020' ontwikkeld, een programma waarin we echte keuzes durven te maken. Deze bijlage geeft een korte samenvatting van het financiële kader van Plan 2020. Zie voor het gehele document www.d66.nl.

Overheidsfinanciën niet op orde

De overheidsfinanciën staan er slecht voor. Nederland kampt door onder meer de staatssteun aan banken en de stilstand van de afgelopen drie jaar met een staats-schuld van 350 miljard euro. Het jaarlijks tekort op de begroting is groot: Nederland geeft dit jaar ruim 35 miljard meer uit dan dat het binnenkrijgt. De rente op de staatsschuld stijgt alleen al in 2010 met ruim 1 miljard per jaar. Daarbij zullen de kosten voor AOW en zorg de komende jaren fors toenemen, terwijl de aardgasinkomsten wegvallen. 'Pappen en nathouden' is geen optie. We zullen moeten ingrijpen om de overheidsfinanciën weer op orde te krijgen. De Europese begrotingsregels dwingen ons daartoe, onze kinderen en kleinkinderen verplichten het ons.

Plan 2020

In de periode tot aan 2015 verbetert D66 de overheidsfinanciën met 15 miljard. D66 doet dit door te hervormen, te investeren en te bezuinigen. Hiermee zet D66 een forse stap richting een evenwichtige begroting. Maar dit is nog niet voldoende. D66 streeft naar een overschot op de begroting in 2020 zodat de overheidsfinanciën op lange termijn duurzaam zijn. Om dit te bewerkstelligen voert D66 een aantal hervormingen geleidelijk over een langere periode door. Concrete voorbeelden zijn de geleidelijke aanpassing van de hypotheekrenteaftrek (in 22 jaar) en de stapsgewijze verhoging van de AOW-leeftijd naar 67 jaar (in 12 jaar). Op de langere termijn bedraagt de omvang van deze hervormingsagenda 29 miljard. Hiermee bereikt D66 houdbare overheidsfinanciën na 2020.

Uitgangspunten voor gezond financieel beleid

D66 hanteert de volgende uitgangspunten voor financiële beleid in de komende jaren:

- **D66 hecht aan financiële duurzaamheid.** We hebben oog voor de rechtvaardige verdeling van lusten en lasten over generaties. Uitgangspunt is dat we in 2020 een overschot op de begroting hebben én dat de overheidsfinanciën weer houdbaar zijn.
- **D66 wil slim hervormen en bezuinigen.** Hervormingen en bezuinigingen zijn noodzakelijk en onvermijdelijk. Door de maatregelen slim vorm te geven, kunnen we gezond financieel beleid combineren met het sterker maken van onze economie. Zo zorgen we er voor dat we ook in de toekomst voldoende handen aan het bed hebben en voldoende leraren voor de klas. Door de hervormingen geleidelijk in te voeren, voorkomen we dat het economische herstel in de knop wordt gebroken. De economie zal door de D66-hervormingen sterker uit het dal komen.
- **D66 wil investeren in het menselijk kapitaal.** D66 wil mensen stimuleren om in zichzelf te blijven investeren. Door de sociaal-economische fundamenten voor ondernemerschap en zelfredzaamheid te leggen maken we niet alleen de overheidsfinanciën maar ook de fundamenten onder onze maatschappij steviger. Daarom wil D66 extra investeren in onderwijs, onderzoek en innovatie.
- **D66 is terughoudend met lastenverzwaringen.** Voor het groeivermogen van onze economie op de langere termijn vindt D66 het onwenselijk dat we onze economie frustreren met te hoge lasten. Er is geen taboe op gerichte lastenverzwaring, vooral wanneer dit bevordert dat 'de gebruiker betaalt' of 'de vervuiler betaalt' en we mensen stimuleren om hun gedrag te veranderen. D66 is dan ook voorstander van het verder vergroenen van ons belastingstelsel, via hogere belastingen op milieuvriendelijk gedrag. Tegelijkertijd vindt D66 dat werken moet lonen. Daarom verlichten wij de lasten op arbeid, vooral voor de lagere inkomens. Dit stimuleert meer mensen om actief te worden op de arbeidsmarkt, vergroot de economische zelfstandigheid en bevordert de integratie.

- **D66 wil dynamische en concurrerende markten: onze welvaartsgroei is gebaat bij goede marktwerking en concurrentie.** Marktwerking dus als middel, niet als doel. Een sterke markt heeft een sterke overheid nodig die de randvoorwaarden zet en effectief toezicht houdt.
- **D66 staat voor een goede kwaliteit van de publieke dienstverlening en een solide sociaal vangnet voor diegene die dit het hardst nodig hebben.** Dit betekent noodzakelijke zorg voor zieken en een gegarandeerd minimuminkomen voor de zwakkeren in de samenleving.
- **D66 wil een krachtig openbaar bestuur met minder bestuurlijk drukte.** Door de bestuurlijke drukte tussen overheidslagen te verminderen kan de dienstverlening aan de burgers worden verbeterd en tegelijkertijd efficiënter worden gewerkt.
- **D66 wil het trendmatige begrotingsbeleid handhaven: er is een vast plafond voor de overheidsuitgaven en de overheidsinkomsten ademen mee met de conjunctuur.** Hierdoor heeft de overheid een stabiliserende werking op de economie.

Investeren, hervormen en bezuinigen

Centraal staan vijf speerpunten: onderwijs, arbeidsmarkt, woningmarkt, duurzaamheid en democratie.

- **Onderwijs: Bij D66 staat onderwijs op één.** D66 investeert structureel 2,5 miljard extra in het onderwijs. Goed onderwijs is de basis voor de zelfontplooiing van ieder individu en voor de toekomstige welvaart en het welzijn van Nederland. D66 wil, juist in deze economisch moeilijke tijden, investeren in onderwijs en kennis, omdat dit de beste belegging is voor de toekomst. Investeren in het salaris, de opleiding en de arbeidsvoorwaarden van docenten, in voor- en vroegschoolse educatie, in vermindering van schooluitval en in kennis en innovatie. Zodat ieder individu de kans krijgt het beste uit zichzelf te halen. Een leven lang.
- **Arbeidsmarkt: De komende jaren zullen we slimmer, langer en flexibeler moeten gaan werken, met een hogere toegevoegde waarde.** Immers, steeds minder werkenden zullen de oude dag van steeds meer gepensioneerden moeten betalen. En dat kan. Door verhoging van de AOW-leeftijd, met twee maanden per jaar, naar 67. Door een modern ontslagrecht. Door een kortere, maar hogere WW. Door te blijven investeren in kennis en vaardigheden van

werknemers. Door een gelijk speelveld te creëren voor insiders en outsiders. Door te stoppen met dure, maar nauwelijks effectieve re-integratietrajecten. En door de belastingen in de onderste belastingstapen te verlagen. Want werk moet lonen. Door dit pakket steunt D66 de economische groei en verbeteren de overheidsfinanciën in 2015 met bijna 2 miljard en op de lange termijn met 6,5 miljard.

- **Woningmarkt: De woningmarkt zit op slot.** Te veel mensen wonen niet zoals ze zouden willen en kunnen. D66 gaat hervormen. Het uitgangspunt van D66 is een goede, bereikbare woning voor iedereen. Daartoe zijn hervormingen op zowel de huur- als de koopmarkt noodzakelijk. Minder overheidssturing, dat wil zeggen minder regels en subsidies, en meer concurrentie. Een jaarlijkse inkomenstoets voor huurwoningen gaat 'scheefwonen' tegen en bevordert doorstroming. D66 wil vanaf 2011 geen overdrachtsbelasting voor starters, en dit vanaf 2014 voor overigen bepalen. Het geleidelijk inperken en rechtvaardiger maken van de hypotheek-renteaftrek bevordert de solidariteit en remt het prijs- en schuldopdrijvend effect van de huidige regeling. Huurliberalisatie zorgt voor meer doorstroming en kortere wachtlijsten. En kleinere woningcorporaties versterken hun publieke taak en stoten commerciële activiteiten af. Zo maken we de woningmarkt weer bewoonbaar. Door de hervorming van de woningmarkt verbetert D66 de overheidsfinanciën in 2015 met bijna 1 miljard en op de lange termijn met circa 6,5 miljard.

- **Duurzaamheid: Voor D66 geldt: je laat je land na zoals je het aantrof, en liefst iets beter.** Ook generaties na ons hebben recht op een schone leefomgeving en een duurzame energievoorziening. Het echech van Kopenhagen heeft de noodzaak tot harde, internationale afspraken met betrekking tot duurzame energieproductie verder vergroot. Maar ook mensen zelf moeten zich meer bewust worden van hun eigen gedrag. Door energiebesparing. Door een 'kiloknaller-tax', een extra belasting op vlees. Door het aanschaffen van een auto goedkoper, maar het gebruik ervan duurder te maken. Door extra investeringen in het openbaar vervoer. En dit alles onder het motto: de vervuiler betaalt. D66 gaat daarom verder met het vergroenen van de belastingen en het verduurzamen van onze infrastructuur en energievoorziening. Door deze maatregelen verbeteren de overheidsfinanciën in 2015 met 2 miljard en op de lange termijn met 3,5 miljard.

- **Kwaliteit van overheid en bestuur: De overheid is er voor u, niet andersom.** Met die gedachte is D66 ruim veertig jaar geleden opgericht. En nog steeds is deze gedachte actueel. D66 staat voor een beter en efficiënter openbaar bestuur. Met minder ministeries, door het samenvoegen van departementen. Met minder bestuurslagen, door provincies en waterschappen samen te voegen tot landsdelen. Met minder bureaucratie. Alleen zo kan de overheid haar status als betrouwbare partner herwinnen. Door het openbaar bestuur efficiënter en beter te maken, bespaart D66 structureel ruim €3,5 miljard.

Naast deze vijf speerpunten zullen meer keuzes gemaakt moeten worden:

- Voor meer concurrentie en efficiency in de zorg waarbij van mensen een grotere eigen bijdrage wordt gevraagd.
- Voor meer internationale samenwerking met onder andere EU-ambassades.
- Voor een herstructurering van de krijgsmacht.
- Voor een kleinere publieke omroep.
- Voor minder traditioneel gezinsbeleid.
- Voor een lagere rijksbijdrage aan gemeenten en provincies als onvermijdelijk gevolg van de verslechterende overheidsfinanciën.
- In totaal bezuinigt D66 door deze maatregelen ruim €9 miljard in 2015 en ruim €11 miljard structureel.

Lastenontwikkeling

D66 laat de lasten in 2015 per saldo niet stijgen. Tegenover de hogere belastingen als gevolg van de vergroening ('de vervuiler betaalt') en de geleidelijke aanpak van de hypotheekrenteaftrek staat een even grote lastenverlichting op arbeid.

Tot slot

D66 schuift geen openstaande rekening door naar de toekomst. Bovendien wordt dankzij de hervormingsagenda van D66 de structuur van de Nederlandse economie versterkt en het groeivermogen op de lange termijn vergroot.